

dan deze gepubliceerde stukken zijn evenwel een onafhankelijk, fraai met kroontjespen geschreven levensbericht en een aantal brieven in het dossier. Het levensbericht zal rond 1930 opgesteld zijn door Hoevenaars of door Dalmatius van Heel. Laatstgenoemde was na zijn genomen ontslag als pastoor te Amsterdam in 1929 tot zijn dood in 1954, samen met die andere amateur-historicus David de Kok ofm, overal op jacht naar archivalia betreffende de franciscaanse provinciegeschiedenis.⁶

Levensbericht Kraaijvanger

Het levensbericht begint met een kopie van Kraaijvangers eerste benoemingsbrief: hij wordt vicaris (onderoverste) in de communiteit te Megen. Het stuk is 6 maart 1843 afgegeven door vicaris-provinciaal Joannes Josephus Odendael, vajer (statieoverste) te Hoorn.⁷ Reeds in augustus van hetzelfde jaar, augustus 1843, volgt de benoeming tot socius te Bolsward.⁸ In juni 1845 volgt overplaatsing naar Haarlem, in juni 1851 naar Oudewater – waar het tot een groot conflict zou komen, waarover zo dadelijk meer –, eind mei 1853 naar Leiden, gevolgd door een benoeming als ‘kapelaan’ te Franeker op 15 april 1854.⁹

Dan volgt letterlijk: ‘Hier wordt hij apostaat, begeeft zich naar Groningen. Bekeert zich, woont nu eens hier en daar. Wordt in April 57 bij onze Paters te Haarlem opgenomen.’¹⁰ Pater de Bruin zendt hem litterae obed., 8 Jan. 1860, om naar Olburgen te gaan wonen.¹¹ In de laatste helft van Febr. 63 verscheen Van Rome naar Christus, 58 blz. gr 8°. ‘t Is een werk van A.H. van der Hoeve, dominé te Laag-Keppel, en dominé H.H.M. Horst.

17 Maart 63 werd de rampzalige te Arnhem aangenomen als lidmaat van de Nederduitsche-Hervormde Gemeente. 3 Mei 64 komt hij weer naar Haarlem, leeft daar op kosten der Evangelische Maatschappij. De ellendige stierf daar buiten de gemeenschap der H. Kerk 1 Jan. 73’.

Waar de kopiist zijn wijsheden vandaan haalde, staat er niet bij. Maar ze verschaffen wel de omlijsting voor een aantal in het dossier bewaard gebleven brieven.

De inzet van een conflict (1852-1854)

In 1850 was een Belgische medebroeder, Bernardus (Julianus Jacobus) van Loo, als apostolisch visitator naar Nederland gestuurd, om daar de na oprichting van de Belgische provincie in 1842 tot ‘romp’-provincie geworden Nederlandse provincie weer aan een normale structuur en een normaal bestuur te helpen. Die provincie had overleefd op de staties, zag na 1841 de kloosters in Megen en Weert herleven, maar was nog gevangen in de na 1796 – vanwege de opheffing van de kloosters in de Franse Tijd – aangebrachte

⁴ F.S. Kraaijvanger, *Van Rome naar Christus* (...), Arnhem 1863 [in fotokopie], en *Open brief aan de Roomsche Katholieke priesters* (...), Arnhem 1864. L. de Leeuw, *Open brief aan den heer F.S. Kraaijvanger* (...), Utrecht 1863. W.R. Poolman, *Onze pater. Fredericus Stephanus Kraaijvanger, voormalig R.K. priester* (...), Haarlem 1874. G.J. van Woerden, *Fred. Steph. Kraaijvanger, voormalig R.K. priester* (...), tweede en derde editie 1910, 1913 [eerste: Zaltbommel 1909].

⁵ G.N. ten Brink o.p., *De dwaling veroordeelt zich zelve. Eenige en ware grond van Kraaijvanger's overgang uit de Roomsche-Katholieke tot de Protestantsche Kerk, door den schrijver zelve neêrgelegd in zijne levensschets*, tweede druk, Arnhem 1863.

⁶ Dalmatius (J.W.B.) van Heel (1874-1954) nam ontslag nadat hij zijn stem had verloren; zie zijn Levensbericht in *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde* 1954-1955, 65-69.

⁷ Vicaris-provinciaal: na 1796 was het niet meer mogelijk kapittel te houden en een normale provinciale overste te benoemen.

⁸ Socius: de Hollandse Zending kende tot het herstel van de hiërarchie en de oprichting en gebiedsomschrijving van territoriale parochies geen pastoors en kapelaans.